

Flinnkien

Newspaper Post

OTTUBRU 2020 • Numru 191

06 Unexpectedly expecting: ways to support

10 Is-sesswalità sabiha! Ejjew nghixuha!

12 Proġett ġdid: Bekids.mt

14 X'kienet tgħid omni?

16 Hate speech: kliem ta' mibegħda

19 Wirt meta koppja tikkoabita

Lourdes...

4 - 8 ta' Diċembru
**GĦALL-FESTA
TAL-IMMAKULATA
KUNĊIZZJONI**

Staqsu għal aktar dettalji

L-għanja ta' Ottubru

Gheziez hbieb,

Ottubru jgib miegħu:

- **Bidu ta' sena akkademika jew skolastika għal uliedna.**
Partikolari u differenti mis-soltu. Nawguraw lill-istudenti u lill-għalliema kollha sena ta' hidma, li fiha jkomplu jikbru fl-għerf u fit-tagħlim.
- **Bidu ta' sena kateketika,** fejn uliedna jkomplu jikbru bl-ghajnuna tal-ġenituri u l-katekisti fil-mixja tagħhom wara Gesù. Nawgurawhom mixja ta' fidi li twassalhom biex ikunu dejjem iktar Insara maturi u impenjati.
- **Jum il-missjonijiet,** il-hidma kbira li għandha l-Knisja li tevangelizza lill-ġnus kollha. Nitolbu għall-missjunarji kollha biex il-Mulej jgħinohom fil-hidma tagħhom, l-aktar meta jiltaqgħu mal-isfidi.
- **Xi mixja sabiha fil-kampanja u qalb ix-xagħri,** imżewwaq bis-sagħtar u bl-erika, fejn jitgawdew il-pajsaġġi Maltin. Il-festa ta' San Frangisk li niċċelebraw dan ix-xahar tfakkarna fl-impenn li għandna: li nharsu l-holqien u l-ambjent ta' madwarna.
- **Impenn biex inharsu s-saħħa ta' xulxin:** billi nkomplu nseguw l-mizuri tas-saħħa mogħtija lilna mill-awtoritajiet.

Agħti donazzjoni lill-Knisja

Il-Knisja f'Malta tagħmel hafna xogħol fejjiedi fis-soċjetà u tgħin hafna individwi u familji mil-lat pastorali, spiritwali, edukattiv kif ukoll materjali. Tmexxi wkoll djar għall-anzjani u t-tfal, id-Dar tal-Kleru, djar għal persuni vulnerabbli u day care centres, fost oħrajn. Biex tagħmel dan il-Knisja tiddependi mid-donazzjonijiet. Jekk tixtieq tagħti donazzjoni biex tgħin lill-Knisja, tista' tagħmel depożitu f'dan il-kont kurrenti mal-APS Bank plc:

IBAN: MT13APSB77002000494810494830018

Isem tal-kont: Arċidjoċesi ta' Malta

Numru tal-kont: 10494830018

Tista' wkoll tibgħat ċekk pagabbli lill-Arċidjoċesi ta' Malta, PO Box 1, Floriana.

Grazzi tal-kontribuzzjoni tiegħek

Flimkien

Magazin ta' kull xahar mahruġ mill-Kulleġ tal-Kappillani li jitqassam b'xejn lill-familji Maltin. Biex tirreklama u għal kull korrispondenza ċempel fuq 2182 8931 jew 7946 1470 jew bil-posta.

INDIRIZZ

Flimkien, Kulleġ tal-Kappillani Kurja, il-Furjana

EMAIL

flimkien@maltadiocese.org

Editur Carmel Conti

Grafika Outlook Coop

Stampar Velprint Ltd

Il-kitba li tidher fil-Flimkien appartgħi l-Editorjal mhux neċessarjament tirrifletti l-opinjoni tal-Bord Editorjali.

RAĠĠ DAWL

The Seven Sins:

Wealth without work.
Pleasure without conscience.
Knowledge without character.
Commerce without morality.
Science without humanity.
Religion without sacrifice.
Politics without principle.

Is-Seba' Dnubiet:

Għana mingħajr xogħol.
Pjaċir bla kuxjenza. Għerf bla karattru. Kummerċ bla moralità. Xjenza bla umanità. Religjon mingħajr saġrifċċju. Politika bla prinċipju.

Frederick Lewis Donaldson

Jum Dinji Missjunarju - 18 ta' Ottubru 2020

LA
TIBZAX,
ghax mieghek
Jien!

missio

Jien. Int. Aġna. Flimkien.

(V0/1178)

**Jekk jogħġbok aġti mill-qalb biex tghinna
nissupportjaw lin-nies tal-Ghana. Grazzi**

Ir-Rużarju hu l-iskola tal-Evangeli

Fil-kuntest tal-pandemija li qed nghixu fih bhalissa, hafna jixtiequ jirritornaw fil-knejjes taghna biex jiċcelebraw l-Ewkaristija u jitqarbnu. Nappella lill-vulnerabbli biex jiehdu hsieb taghhom infushom u jsegu kemm jistghu l-mumentu ta' talb li qed jixxandru fuq it-televixin u l-media soċjali, inkluż fuq TVM2. Niehu l-opportunità biex niringrazzja lill-awtoritajiet li hadmu u ghenuna biex il-Knisja f'Malta tkun tista' taghmel dawn ix-xandiriet li qed ikunu ta' farag ghal hafna nies.

Ottubru jfakkarna li hemm talba li tigbor l-iskola kollha tal-Evangeli. Qed nirreferi ghat-talba tar-Rużarju. Il-Papa Ġwanni Pawlu II tana rigal kbir, ispirat minn San Ġorġ Preca, bil-hames misteri tad-dawl. Jekk nibdew mill-misteri tal-ferh, ngħaddu għall-misteri tad-dawl, il-misteri tat-tbatija

u l-misteri tal-glorja, għandna kompendju tal-misteri kollha tas-salvazzjoni taghna.

Kemm tkun haġa sabiha li min ma jistax jipparteċipa fl-Ewkaristija b'mod haġ, jinghaqad maghna kuljum fit-talba tar-Rużarju! Din tista' sservi wkoll ta' okkażjoni biex ngħidu r-Rużarju flimkien fil-familja.

Il-Madonna għandha hafna għal qalbha din it-talba. Fil-messaġġi taghha lill-individwi li kellhom esperjenzi mistiċi, fosthom Bernadette Soubirous f' Lourdes, il-Madonna dejjem wasslet dan il-messaġġ: kemm thobb it-talba tar-Rużarju u kemm it-talba tar-Rużarju għandha qawwa kbira quddiem il-Mulej.

Nagħtikom mill-qalb il-barka pastorali.

✠ **Charles J. Scicluna**

Arċisqof ta' Malta

KELMA TA' FRANGISKU

Twarrabnix ... titlaqnix

“Twarrabnix meta nasal għax-xjuħija; titlaqnix meta thallini saħħti” (Salm 71:9). Din hi l-karba tal-anzjani, li jibzghu li jispicċaw minsijin u mwarrbin. Hekk kif Alla jistedinna nkunu għodda tiegħu biex nisimghu l-karba tal-foqra, hu jistenna wkoll minna li nagħtu widien għall-karba tal-anzjani. (Amoris Laetitia, numru 191)

I had been brought up to believe that life is always a gift. But it certainly didn't feel like one when I gazed in shock at a positive pregnancy test. As a mother who had my first baby while at university, I know that an unexpected pregnancy can sometimes bring fear, shame, and doubt.

However, I also know that an unexpected pregnancy can bring joy, excitement, awe, gratitude, and deeper love than I knew was possible – not to mention the little bundle who inspires these sentiments! About nine months after looking at that pregnancy test, I received the very best gift I have ever been given: my daughter, Maria.

An unexpected pregnancy might be confusing along the way, but life, though at times difficult, is ultimately beautiful. Perhaps one of your friends has become pregnant unexpectedly. As someone who has been there, I encourage you to support your friend in her new journey of being a mother.

Not sure how to help or what to say? Here are ten tips:

1. Be available

An unexpected pregnancy can send a woman into crisis mode. If your friend just found out she is pregnant, she may not be thinking clearly, and she may feel she has no control over anything at the moment.

Unexpectedly expecting

10 ways to support a mother when she finds out she is unexpectedly pregnant

Be aware of how she is responding to you. Listen to her and let her know you love her and are there for her any time she needs you. Don't pass judgment on her either interiorly or through words or body language.

2. Respond positively

When a woman experiencing challenging circumstances confides she is pregnant, the reaction of the first person she tells tends to set the tone for her decision-making. Avoid responding with shock or alarm. Be calm and understanding. Let her know you're there for her and that it's going to be okay. Pay close attention to her emotional state, and act accordingly.

Depending on where she is emotionally, it may or may not be helpful to congratulate her at that time. However, it is always important to affirm that every person's life, including her child's and her own, is precious and beautiful no matter the circumstances.

3. Be honest

The journey through an unexpected pregnancy is not easy, and it's okay if you don't know the perfect words to say. Just be honest. Let her know you are there for her, and ask her how she is feeling and how you can support her.

It's a good way to open the door to communicate, and she may be grateful for the opportunity to talk freely with someone. She might become emotional at times, but be patient – let's not forget hormones; the struggle is real.

4. Offer specific help

Don't be afraid to ask her if she needs help with anything or to make specific offers to help. For example, you might offer to help with cleaning, finding a good doctor, or running to the grocer's. But remember to read her cues, and make sure you're not being overbearing.

5. Set up a support system

If she has no support at home or from her parents, you can look into what assistance may be offered by Caritas (Floriana, 21237935) or Dar Tghanniqa ta' Omm (Mosta, 20330023).

6. Tell her she is beautiful

She may be feeling physically, spiritually, and emotionally drained with this pregnancy. Take the time to reassure her of her beauty, both inside and out, especially when morning sickness might make her feel otherwise.

7. Help her recharge and relax

First-time mothers may have difficulty crossing that threshold into their new life as a mother. Your friend may be fearful that her life is “over,” so help her see it’s okay (it’s good, actually!) to still focus on herself sometimes. Even though she is a mother, she will still continue to be a woman, so affirm that it’s healthy and important to take care of herself – not only physically, but emotionally, as well. Help her to do things she really enjoys. Take her out for a nice meal, a movie, or a day of pampering.

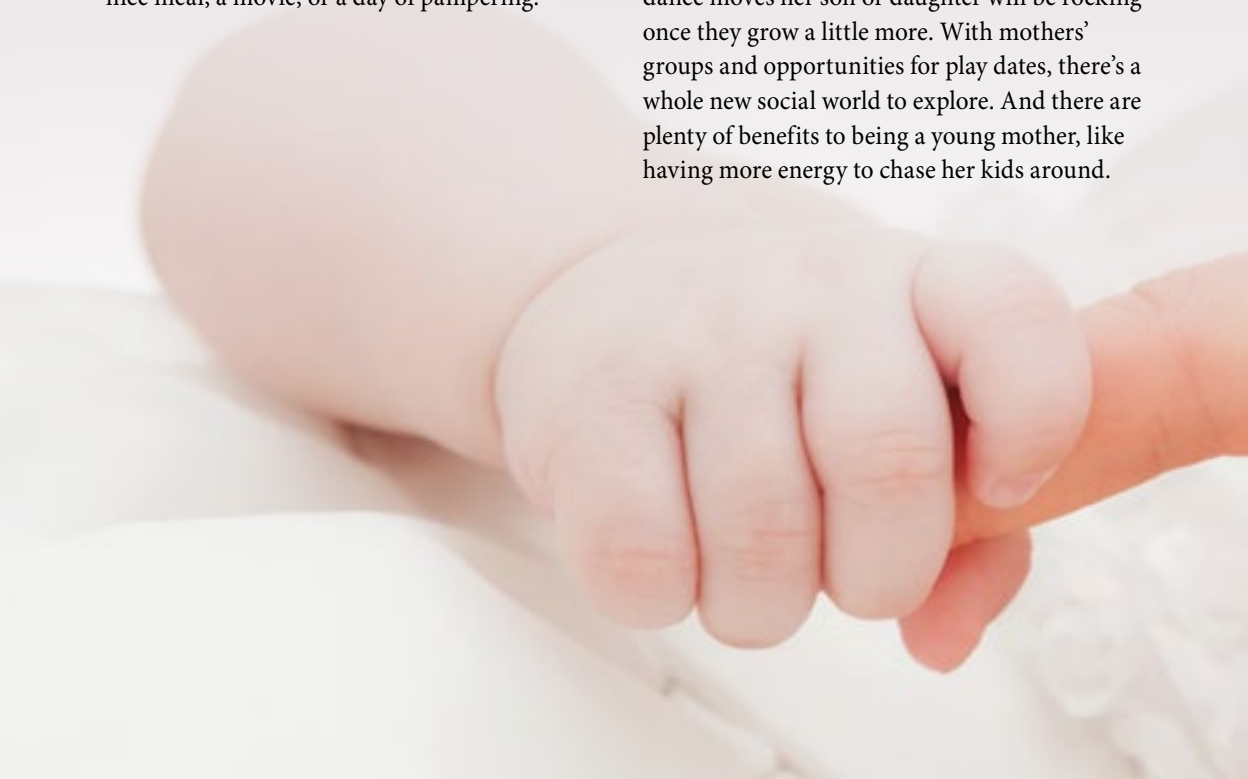
8. Reassure her it’s okay (and good) to be happy

It can be hard to be happy about a pregnancy that many people see as unfortunate timing at best and totally irresponsible at worst. Even if your friend wants to be happy about her bundle of joy, she may not feel she “deserves” to show that happiness. Get excited about her pregnancy in front of her, and she may just feel comfortable enough to share her own excitement with you.

Also, continue to show your interest and excitement throughout her pregnancy. Ask questions about her developing child. What is she learning at her doctor appointments? What names is she considering? Ask her what she thinks her baby looks like. Does she think they will have her eyes?

9. Encourage her

Society tends to focus on the challenges of an unexpected pregnancy. Help your friend to think of the benefits. Remind her of the fluttering kicks, somersaults, and maybe even dance moves her son or daughter will be rocking once they grow a little more. With mothers’ groups and opportunities for play dates, there’s a whole new social world to explore. And there are plenty of benefits to being a young mother, like having more energy to chase her kids around.

10. Point out some real-life role models

Many amazing young mothers have experienced unexpected pregnancies and still followed their dreams. Other women have discovered that, even when unable to follow their lives as planned, something beautiful and good came out of the twists in the road, bringing opportunities, growth, and joy they hadn't imagined.

Point your friend to some of the many websites, blogs, and social media accounts dedicated to supporting young mothers. And let's not forget Mary, whose "yes" to bearing Jesus affected the course of history. The Blessed Mother is a great person to pour her heart out to. She too has been through an unexpected pregnancy!

An unexpected pregnancy can be a difficult and frightening time, and it's important that your friend knows you are thinking of her and supporting her. Although the tips mentioned can be helpful, don't forget the most important thing is to pray. Even if it's just a quick two-second prayer, prayer is the most effective way we can help. Pray for her, for her child, and for guidance in how you can give her the best possible support.

Also, pay attention to how your friend feels most loved. One person might appreciate encouraging words, while another might feel more supported if you wash the dishes. Simple things can give hope and courage when she might otherwise feel alone, like letting her know that you care and are always ready to listen, that you are available to help her, that you are praying for her. Your support might be the only support she receives. Even if we never know how, the smallest things we do can change someone's life. You can make a difference in her life. Will you?

The author is now a married mother of four who works as an advocate for young mothers facing unexpected pregnancies. She had her first baby while at university and is a proud Catholic who supports life in every circumstance and at every stage.

Addattat minn artiklu fuq il-website tal-USCCB Secretariat of Pro-Life

Is-sesswalità sabiha! Ejjew ngħixuha!

Ma għandi xejn kontra t-teknoloġija. Kwaži kwaži ngħid li allahares ma kenitx hi! Imma bħala psikologu ma nistax ma nirriflettix dwar ir-relazzjoni qawwija li hemm bejn l-esperjenzi li niltaqa' magħhom fil-klinika ta' kuljum u dak li hemm fuq l-internet.

Illum kull tip ta' informazzjoni, stampi, videos, studji eċċ. huma aċċessibbli kull hin, aktar u aktar issa li l-internet jiġri magħna kull fejn inkunu!

Dan iġagħalni nahseb għaliex il-preadolessenti u l-adolessenti huma aktar nies "tal-mument" u jridu jakkwistaw kolloxx ta' malajr. Imma meta jkunu mhajra mill-midja u mhegga mis-suq teknoloġiku, u fl-isfond ta' nuqqas ta' tagħlim sesswali, hemm ċans akbar li dawn l-adolessenti u żgħażaġh jidhlu f'cirku ta' mgħiba sesswali riskjuża u bla limiti.

Is-sexting, il-pornografija, is-sollecitazzjoni online u t-ftitxijiet sesswali prematuri huma affarijiet li hafna ġenituri ma jafux bihom jew ma jobsrux li wliedhom jistgħu jkunu esposti għalihom. L-adolessenti huma spiss ipprezentati bi stampa u idea tas-sesswalità bbażata esklużivament

fuq l-eċċitament, il-gost u l-pjaċir. Dawn huma tliet aspetti sbieħ fihom infushom, saħansitra parti mix-xogħol tas-sesswologu għax dan ikun iffukat biex jgħin lil dak li jkun joħloq orgaźmu u pjaċir sesswali sabiħ u itwal.

Għalhekk, meta s-sesswalità ssir biss pjaċir, inkunu qegħdin intellfulha mis-sbuhija shiha tagħha. Din l-influenza mid-dinja online tista' twassal biex dak li jkun jaddotta attitudnijiet, imgħiba u stil ta' hajja li jistgħu jkunu ta' ħsara għas-saħħa fiżika u psikoloġika tagħhom – b'konsegwenzi fit-tul.

Dan jistqarruh l-aktar it-tfaliet jew in-nisa, li jgħidu li wara l-esperjenzi sesswali riskjużi li kellhom, hassewhom "maħmuġa", "użati" u saħansitra jhossu li rmew il-verġinità tagħhom. Ovvjament, wiehed ma jistax iwahħal biss fit-teknoloġija li holqot dan il-materjal u kummerċ sesswali li jiġġenera l-biljuni. Li hu żgur hu li kienet it-teknoloġija li għamlet dan il-materjal disponibbli u bla limitu, u għamlitha diffiċli immens għall-ġenituri li jkollhom kontroll assolut fuq dak li wliedhom qed ikunu esposti għalih.

B'hekk, l-isfida tagħna lkoll (adulti, edukaturi, għalliema, ġenituri, politikanti u oħrajn

li jahdmu f'oqsma relatati) hija li nieqfu u nisimghu x'ghandhom x'jghidulna t-tfal u ż-żgħażaġh. Dan jgħinha nibnu relazzjoni tajba magħhom u b'hekk noholqu ambjent sigur biex iħossuhom komdi li jifthu qalbhom mingħajr ma jhossuhom mhedda jew iġġudikati.

Din ir-relazzjoni nistgħu noholquha billi nqattgħu aktar ħin magħhom – naturalment ħin ta' kwalità, li jfisser ħin fejn huma jkunu ċ-ċentru tal-attenzjoni tagħna.

Fuq nota aktar generali, importanti wkoll li jinholqu programmi ta' tagħlim għall-familja. It-tagħlim sesswali għandu jibda u jilhaq il-qofol tiegħu fil-familja u mhux l-iskola. L-iskola għandha biss tikkumplimenta u tippromovi dan it-tagħlim bħala xi haġa essenzjali fil-ħajja tagħna u mhux bħala riskju jew tabù. Hekk it-tfal u l-adolesxenti jkunu wkoll iżjed konxji tal-materjal li jiltaqgħu miegħu fuq l-internet. Hekk ukoll tonqos il-kurżità u ċ-ċans li l-informazzjoni tghaddi b'mod hażin.

Skont stharrig li sar fl-2000 minn P.S. Karofsky, il-maġġoranza tat-tfal jippreferu li s-sesswalità jitgħallmuha mill-familja u mhux mill-iskola.

Għalhekk importanti hafna li qabel kollox noholqu għarfien sesswali fid-djar tagħna u nheggu iżjed lill-ġenituri jibnu relazzjoni ta' affezzjoni u djalogu ma' wliedhom biex hekk imbagħad id-diskors fuq is-sesswalità u s-sess jiġi naturali mhux b'ħafna misthija.

Il-ġenituri għandhom ikunu huma l-edukaturi sesswali tat-tfal tagħhom. Hekk innaqqsu l-istigma u t-tabù fuq dan is-suġġett. Hekk ukoll inrawmu fiż-żgħar tagħna użu għaqli tal-mezzi teknoloġiċi. Is-sesswalità hija sabiha! Ejjew ngħixuha!

Dr Nicholas Briffa huwa psikologu u sesswologu.

Insiru (bħat-)tfal

Il-fidi hi avventura ta' ferħ mhux lista ta' regoli.

Bil-Malti nghidu, “Darbtejn insiru tfal!” Espressjoni li timplika li bħala adulti nitilfu s-serjetà – jew tal-anqas nitilfu s-sobrietà. Imma s-sejha tan-Nisrani hi li nsiru bħat-tfal iż-żgħar: “Jekk intom ma terġghux issiru bħat-tfal iż-żgħar, żgur li ma tidhlux fis-Saltna tas-Smewwiet” (Mt 18:3).

Hemm differenza bejn li ssir tifel jew tifla u li ssir “bħat-tfal”. Il-kelma “bħal” timplika xebh, mhux assimilazzjoni. Veru li aktar ma jghaddi żmien dak li jkun jitghallem ma jibqax tifel jew tifla imma jsir aktar adult u matur, imma l-kwalitajiet assoċjati mat-tfal, bħall-isponjanjetà u s-semplikità, xorta jibqgħu mixtieqa. L-adult hu mhegġeg jikber (u fl-istess ħin iżomm kuntatt mal-“inner child” u kemm jista’ jkun isir bħat-tfal iż-żgħar), imma għandu wkoll ir-responsabbiltà li jghin lit-tfal ikunu tfal u ma jikbrux qabel iż-żmien.

U hawn jidhol il-proġett ġdid bekids.mt. Bekids.mt ġie maħsub għall-ewwel darba meta grupp ta’ nies li jaħdmu fil-qasam tat-tfal fi hdan l-Arċidjoċesi ta’ Malta ltaqgħu biex jippjanaw għaž-żjara tal-Papa Franġisku li kellha ssir f’Mejju li għadda. Kif nafu, iż-żjara tal-Papa ġiet posposta iżda din l-ewwel laqgħa sehhiet dakinhar stess li l-iskejjel, il-knejjes u ċ-ċentri tal-katekiżmu f’Malta nthalqu fost il-miżuri kontra l-COVID-19, u hekk bdew sensiela ta’ laqgħat dwar kif l-aħjar niffaċċjaw dawn l-isfidi ġodda.

Sabiex it-tfal jitrawmu f’ambjent Nisrani veru, jehtieg li l-adulti li jiehdu hsiebhom l-ewwel jiskopru huma stess kif isiru bħal tfal żgħar. Waqt li l-għan ta’ bekids.mt hu li joffri formazzjoni kateketika komprensiva għat-tfal (bejn 4 u 7 snin u bejn 8 u 11-il sena) li qegħdin jippreparaw biex jirċievu s-sagramenti, dan is-sit ta’ riżorsi b’logħob, vidjows u krafts b’kontenut kateketiku nholoq ukoll biex jghin lill-ġenituri – li jibqgħu l-aktar responsabbli għall-formazzjoni nisranija ta’ wlidhom – imma wkoll lill-katekisti u lil dawk kollha responsabbli mill-formazzjoni fil-fidi tat-tfal.

Dawn ir-riżorsi jistgħu jintużaw fid-djar, iżda mhux se jiehdu post il-lezzjonijiet tal-katekiżmu. It-tfal xorta wahda huma mistennija jmorru l-Mużew, anke jekk isegwu r-riżorsi mis-sit. Il-katekisti jkun qed jużaw dawn l-istess riżorsi fil-klassi tal-katekiżmu, u jghinu lit-tfal u lil min jiehu hsiebhom biex ikunu jistgħu jkomplu jużaw dawn ir-riżorsi anki wara li tispicċa l-lezzjoni.

Liturġija tal-Ħadd

Il-fidi hi mgħoddija mill-adulti lit-tfal għax l-ewwel wieħed irid jgħixha, iżda nhass ukoll il-bżonn li jkun hemm riflessjonijiet li jgħinu lill-familja kollha dwar ir-relazzjoni bejn l-Evangelju u l-ħajja. Riflessjonijiet differenti bil-Malti u bl-Ingliż, kif ukoll bis-simboli u numru ta' attivitajiet. Dawn jinkludu tpingijiet u kwizz u jittellgħu kull ġimgha fis-sezzjoni "Liturġija tal-Ħadd". Il-ħsieb wara din is-sezzjoni (imqassma skont etajiet u bżonnijiet differenti) hu li t-tfal u min jiehu ħsiebhom ikunu ispirati jkomplu jgħixu l-liturġija tal-Ħadd matul il-ġimgha kollha.

Eroj

Fis-sezzjoni "Eroj" it-tfal u min jiehu ħsiebhom huma mistiedna jiltaqgħu ma' qaddisin differenti li jheggu lit-tfal jikbru fil-virtujiet ispirati mill-ħajjiet ta' dawn il-qaddisin stess. Fil-parti indirizzata lill-ġenituri jkun hemm harsa ħafifa lejn ħajjet il-qaddis/a b'vidjow u punti li jistgħu jgħinu f'diskussjoni mat-tfal dwar kwalitajiet li spikkaw fil-qaddis/a partikulari u kif huma stess jistgħu jgħixuhom fil-ħajja ta' kuljum. Fil-parti indirizzata lit-tfal ikun hemm attività marbuta mal-qaddis/a partikulari.

Itlob id-Dar

Il-ħajja Nisranija hija mmarkata minn ritmu ta' talb, u dan il-proġett haseb f'sezzjoni, "Itlob id-Dar", biex titrawwem ħajja aktar ta' talb fit-tfal. Din is-sezzjoni thegġeg lit-tfal direttament johlqu spazji ta' talb fid-dar permezz ta' vidjows u numru ta' attivitajiet. Hawn it-tfal jistgħu jitolbu wkoll talb tradizzjonali li kull ġimgha jiġi pprezentat lit-tfal b'mod li jgħinhom jiskopru aktar l-għeruq tal-fidi u tat-tradizzjoni Nisranija Maltija.

Aghraf il-Fidi Tiegħek

L-aħħar sezzjoni, "Aghraf il-Fidi Tiegħek", tistieden lit-tfal jitgħallmu aktar dwar it-tradizzjoni Kattolika. Bi kwizz kull ġimgha fuq sagrament partikolari u b'materjal maħdum minn sit kateketiku internazzjonali (catholicbrain.com), li se jkun offrut bil-Malti u bl-Ingliż, nittamaw li noffru l-aqwa formazzjoni possibbli għat-tfal tagħna permezz tal-midja digitali fid-djar, fil-parroċċi, fiċ-ċentri kateketiċi u fl-iskejjel.

Veru li l-ħajja turina li "darbtejn insiru tfal", imma tal-anqas fil-fidi nistgħu nkunu adulti li, għax ma nsejniex inkunu bħat-tfal, ngħinu lit-tfal isiru tfal responsabbli u ferħana.

Artiklu miktub mill-Uffiċċju għall-Evangelizzazzjoni tad-Djoċesi

Min jaf x'kienet tgħid ommi!

M'iniex se nilhqu. Le, impossibbli nilhqu! Hekk kien qed jgħid f'qalbu l-atleta Spanjol Iván Fernández Anaya meta daħal fl-istadium għall-aħħar parti tat-tigrija tal-cross-country f'Burlada, fi Spanja, nhar it-2 ta' Diċembru 2012. Kien jinsab fit-tieni post, biċċa sew wara l-Kenjan Abel Mutai li kien qata' sew lil kulhadd. Fl-Olimpijadi ta' Londra Mutai kien rebah il-midalja tal-bronż fit-tigrija tat-3,000 metru steeplechase.

Imma stenna ftit! F'daqqa waħda ġara xi haġa! Fernández induna li meta kien baqa' biss ftit metri mit-tmiem biex jirbah it-tigrija, l-atleta Kenjan thawwad fis-sinjali li kien hemm u ħaseb li kien diġà wasal, għalhekk beda jnaqqas u fl-aħħar waqaf għalkollox, mingħalih rebah.

Fi ftit sekondi Fernández laħqu. X'se jagħmel? Jipprofitta ruhu mill-iżball tal-iehor u jidhol l-ewwel hu minfloku? Fernández iddeċieda mod ieħor. Iddeċieda li jibqa' warajh u beda jagħmillu hafna sinjali b'idu biex jipprova jfiehmu li għandu jibqa' jġiri sat-tmiem għax kien għadu ma wasalx.

Fernández deherlu li r-rebħa kellha tkun tal-Kenjan. "Ma kienx haqqni nirbah," qal Fernández. "Dak il-hin għamilt dak li hassejt li kelli nagħmel. Hu r-rebbieħ veru, mhux jien. Id-distanza li kien holoq bejnietna qatt ma stajt nilhaqha li kieku hu ma thawwad x u ma waqafx. Kieku ma ġarax hekk qatt ma stajt nilhqu u ngħaddih."

Fiz, il-kowċ tiegħu, qal, “Dak li għamel Fernández kien ġest hanin u ta’ sportsman. Jien qatt ma rajt bħalu. Jien stess ma kontx inkun kapaċi nagħmel hekk, u nammetti li kieku kont minfloku kont nieħu l-okkażjoni u nkompli niġri biex nirbaħ.”

Fiz kompli jgħid li Fernández kellu għax ikun kburi b’li għamel, għall-inqas f’termini umani. “B’dak li għamel ma sarx atleta aħjar milli kien. Bħala atleta tilef okkażjoni tad-deheb. L-atleta jrid jiġri biex jirbaħ. Imma b’li għamel Fernández sar raġel aħjar milli kien qabel.”

“Fit-tellieqa ma kienx hemm midalji x’jintrebħu. Kieku rbaħt stajt ngħid li għelibt lil min rebaħ il-midalja tal-bronż

fil-Olimpijadi ta’ Londra,” qal Fernández. “Imma anki kieku qaluli li bir-rebħa stajt intgħażilt biex nirrappreżenta lil pajjiżi fil-Kampjonati Ewropej, xorta kont nagħmel kif għamilt. Min jaf, forsi li kieku kont fil-Kampjonati Ewropej jew tad-Dinja kont ingib ruħi mod iehor. Imma naħseb li aktar sirt famuż b’dak li għamilt milli kieku rbaħt. Meta tqis kif inhuma l-affarijiet illum il-għurnata – fil-futbol, fis-soċjetà, fil-politika, fejn donnu kollox jgħaddi – ġest ta’ onestà jagħmel tajjeb lil kulhadd.”

U meta l-għurnalist qallu, “Imma stajt irbaħt!” Fernández wieġeb, “Veru, imma x’mertu kien ikolli kieku rbaħt? U min jaf x’kienet tgħid ommi, kieku!”

Kliem ta' mibegħda

Bħalissa qed nisimgħu ħafna dwar hate speech. Xi tfisser dil-kelma?

Nahseb kulhadd jaf x'inhi mibegħda. U meta din tibda ssib ruhha fil-mod kif nitkellmu, ma tistax tkun ħaġa aghar. Hasra li lsienna nużawh biex inweggħu lil haddiehor. Kull kelma li tintuża thalli impatt enormi li xi drabi ma jithassarx.

Ghidilna xi ħaġa fil-qosor dwarek

Jien trabbejt f'familja b'ħafna għożża. Twelidt fl-1970, għalhekk it-trobbija tiegħi, speċjalment l-adolessenza, kienet fit-tmeninijiet meta fil-pajjiż kien hawn ħafna taqlib politiku. Minn omni u missieri ħadt li għandi dejjem

nitkellem u naġixxi biex ikollna komunitajiet fejn kulhadd jittratta lill-oħrajn b'mod ekwu. Ovvjament għal dan trid thallas prezz. Jien dan lest li naghmlu għax għaliya l-ġustizzja soċjali hija kwistjoni għal qalbi. Meta kbirt hdimt fl-NGOs, mort l-Università u llum lecturer u dekan tal-Fakultà għat-Tishih tas-Socjetà. Għaliya l-Fakultà tibqa' pedina importanti u vuċi oħra b'saħħitha u kruċjali fil-qasam soċjali. Inxandar fuq Radju 103 Malta's Heart u newsbook.com.mt u nikteb kolonna fil-ġimgħa fuq *The Malta Independent*. Il-missjoni ta' ħajti hi li ngħix ħajja tajba u nitkellem u ngħid dak li għandi ngħid, jekk anke dan ma jkunx popolari.

Joe Huber jintervista lill-Prof. Andrew Azzopardi, Dekan tal-Fakultà ghat-Tishih tas-Socjetà, xandar fuq Radju 103 Malta's Heart u newsbook.com.mt

X'inhu l-effett tal-hate speech fuq il-vittma?

L-effett huwa devastanti. Meta inti tweggà' lil xi hadd bi kliem, thalli ferita li hafna drabi ma tfiqx; il-ferita tibqa' hemm. Illum din it-'tattika' tintuza fuq Facebook u media soċjali oħra. Hawn nies li jista' hew wara skrin u jfajru hura li kultant ma titwemminx. Ihossuhom komdi li minn wara skrin joqogħdu jikkritikaw u jweggħu lil haddiehor; jabsu li għandhom dritt iżarmaw lill-oħrajn u jinsew li kulhadd bniedem u għandu familja u hbieb. Għalkemm sirna aktar politikament korretti dwar kif nitkellmu u x'aġġettivi nużaw fil-każ tal-minoritajiet, xorta wahda nibqgħu ankrati ma' realtà li diffiċli naċċettaw lil haddiehor. Kull min hu differenti minna narawh xkiel, theddida u jnissel biża'. Ir-reazzjoni tagħna tkun li nattakkaw billi nużaw kliem mimli mibegħda.

X'jista' jsir biex jonqos il-hate speech fil-hajja ta' kuljum?

Il-Gvern holoq unit fuq hekk, u dan huwa tajjeb, imma naħseb li l-ewwel li rridu naghmlu huwa eżami tal-kuxjenza. Jien ma nistax f'mument wiehed nagħti karità, imbagħad f'mument wara narma' nweggà' lin-nies bi kliem. Il-valuri tagħna ma jiffunzjonawx qishom xi swiċċ, on jew off. Irridu nkunu għaqlin u konsistenti. Apparti

hekk, l-aħjar mod biex nikkumbattu dan il-ħażen huwa billi ngħidu hafna tajjeb fuq in-nies, infahhruhom, niċċelebraw il-kisbiet, insellmu lill-oħrajn, noholqu relazzjoni u djalogu ma' persuni li ma nifhmux il-backgrounds tagħhom.

Min juża hate speech spiss jiġġustifika ruhu bl-iskuża tal-libertà tal-kelma. Għandu jkun hemm limitu għal-libertà tal-kelma?

Dażgur! Dażgur li għandu jkun hemm modi kif kulhadd jesprimu lilu nnifsu, imma dan ma jfissirx li nneħhu r-rispett u r-responsabbiltà f'dak li ngħidu. Għalhekk għandna ngħidu 'li rridu u kif irridu' imma dejjem fil-limiti tar-rispett u r-responsabbiltà. Hekk inkunu safe f'dak kollu li ngħidu.

X'għandu jagħmel min ihoss li safa' vittma ta' hate speech?

Min jgħaddi minn din is-sitwazzjoni għandu jfittex l-għajnuna tal-Pulizija biex jiġi protett. Imma wara dan għandu jhares lejn il-possibbiltà li jitkellem ma' psikologu, youth worker, counsellor, psikoterapista jew social worker biex isib fejqan. L-impatt psikoloġiku tad-diskors ta' mibegħda mhux ċajta u jhalli feriti li jibqgħu fit-tul jekk ma naghmlu xejn biex infejquhom.

“La tibzax, ghax mieghek jiena”

It-tema tal-appell ta' Missio Malta 2020 hi ispirata mill-ktieb tal-Profeta Isaija: “La tibzax, ghax mieghek jiena” (41:10).

Din is-sena ahna mistednin li nissiehbun mal-Knisja fil-Ghana, fejn qed jigu pprovduti protezzjoni u żviluppi kontinwi lil tfal vulnerabbli. F'konformità mat-twemmin tradizzjonali f'diversi partijiet tal-Ghana, tfal imwiolda b'diżabilità, jew li ommhom tmurt waqt it-twelid, huma meqjusa bħala 'ulied l-ispirtu', u hekk huma fir-riskju li jigu mwegġġha jew saħansitra jinqatlu.

Il-Knisja fil-Ghana hija impenjata li tipproteġi lil dawn it-tfal u teduka lill-familji biex tiżgura li kull tifel u tifla jkollhom ċans jghixu hajja shiha. Dan hu impenn li dahlet għalih, fost oħrajn, Swor Stan Mumuni, fundatriċi u direttriċi tas-Sorijiet Marjani tal-Imħabba Ewkaristika. Swor Stan tmexxi “Dar Nazaret għal Ulied Alla” fid-Djoċesi ta' Yendi, fejn hija u l-impjegati tagħha jilqgħu tfal li huma f'riskju li jigu mwegġġha jew maqtula mill-familja jew mill-komunità tagħhom. “Dar Nazaret” hija dar mibnija fuq l-imħabba, l-aċċettazzjoni u t-tama.

Il-poster uffiċjali ta' din is-sena għall-Jum Dinji Missjunarju (din is-sena ċelebrat il-Hadd 18

ta' Ottubru) jinkludi lil Swor Stan Therese Mumuni li tmexxi “Dar Nazaret għal Ulied Alla” flimkien mat-tewmin John u Paul, li ġew salvati minn Swor Stan stess u ngħataw dar sigura u mimlija mħabba.

Is-silta minn Isaija “La tibzax, ghax mieghek jien” tfakkarna li ahna lkoll nibbenefikaw mill-preżenza tal-imħabba ta' Alla f'hajjina. Tirrifletti kif ahna, permezz tas-shubija tagħna mal-Knisja fil-Ghana, nistgħu nkunu preżenti fil-hajjiet ta' dawn it-tfal u zghazagh.

Fil-Ghana hemm hafna aktar tfal bħal John u Paul li għandhom bżonn min isalvahom u jipprovdilhom kenn u mħabba. Dan ikun possibbli biss bl-ghajnuna tagħna lkoll. Kif qalilna tant tajjeb Papa Frangisku, “Ahna msejhin biex inkunu missjunarji.” Din is-sena Missio Malta se jiffoka l-ghajnuna tiegħu fuq proġetti relatati ma' orfanatrofji, bħal dak li tmexxi Swor Stan. Bis-saħħa ta' Missio Malta, u ta' kull wiehed u waħda minna, tfal vulnerabbli f'riskju li jisfgħu mwegġa' jew maqtula jistgħu jigu salvati.

Aktar dettalji f'pagna 4 tal-Flimkien jew www.missio.org.mt jew 2123 6962.

Wirt meta koppja tikkoabita

F'każ ta' koppja mhux miżżewġa li tkun qed tikkoabita, x'jiġri jekk xi hadd minnhom imut bla testament?

Fil-liġi dwar is-suċċessjoni jeżistu regoli fissi li jaħsbu għal meta xi hadd imut “intestat” (bla testament). Min se jiret il-mejjet? F'każ ta' koppja li tgħix flimkien iżda mhux miżżewġa, u xi hadd minnhom jiġi nieqes bla testament, il-fattur prinċipali li jiddetermina min ikunu l-eredi huwa jekk min miet kellux tfal jew le.

Jekk persuna li qed tikkoabita u mhux miżżewġa ħalliet it-tfal, u mietet mingħajr testament, il-wirt jgħaddi fuq it-tfal b'mod

ugwali. Jekk ma hemmx tfal, il-wirt jgħaddi nofs fuq il-ġenituri u nofs fuq l-aħwa tal-mejjet. Importanti ninnutaw li skont il-liġi tal-intestat, il-persuna li magħha l-mejjet kien qed jirrisjedi ma jkollhiex sehem mill-wirt sakemm ma jkunx hemm testament li jgħid mod ieħor. L-uniku dritt li l-liġi tagħti lil din il-persuna huwa li tibqa' tgħix fid-dar fejn kienet tirrisjedi mal-parti l-oħra – dritt li jintemm meta tmut, jew jekk tiżżewwēg lil haddieħor, jew tidhol f'kuntratt ta' koabitazzjoni ma' persuna oħra. Biex japplika dan id-dritt li tgħix fid-dar wara l-mewt ta' xi hadd minnhom jehtieġ li jkun hemm ftehim ta' koabitazzjoni bejniethom.

X'jiġri jekk xi hadd mill-koppja li jkun qiegħed jikkoabita jkun miżżewwēg ma' persuna oħra?

Jekk xi hadd mill-koppja li qed jikkoabita jkun miżżewwēg lil haddieħor, u dan imut bla testament, il-persuna li tkun miżżewwēg lilha turet lill-mejjet. Jekk ikun hemm it-tfal ukoll, il-wirt jinqasam nofs it-tfal u nofs il-persuna miżżewwēg lilha. Però d-dritt li dak li jibqa' ħaj jiret ma jibqax jekk huma jkunqu dahl f'kuntratt ta' separazzjoni u fil-kuntratt stess ikunu ddikjaraw li kull parti qiegħda tirrinunza għall-wirt tal-parti l-oħra.

Min ikun jixtieq persuni oħrajn li jirtuh, fosthom il-parti l-oħra li tkun qed tirrisjedi miegħu, jehtieġ li jagħmel testament li jkun jirrifletti x-xewqat tiegħu dwar min għandu jirtu.

MISTOQSIJA

NGHIX MA' OMMI BIL-KERA

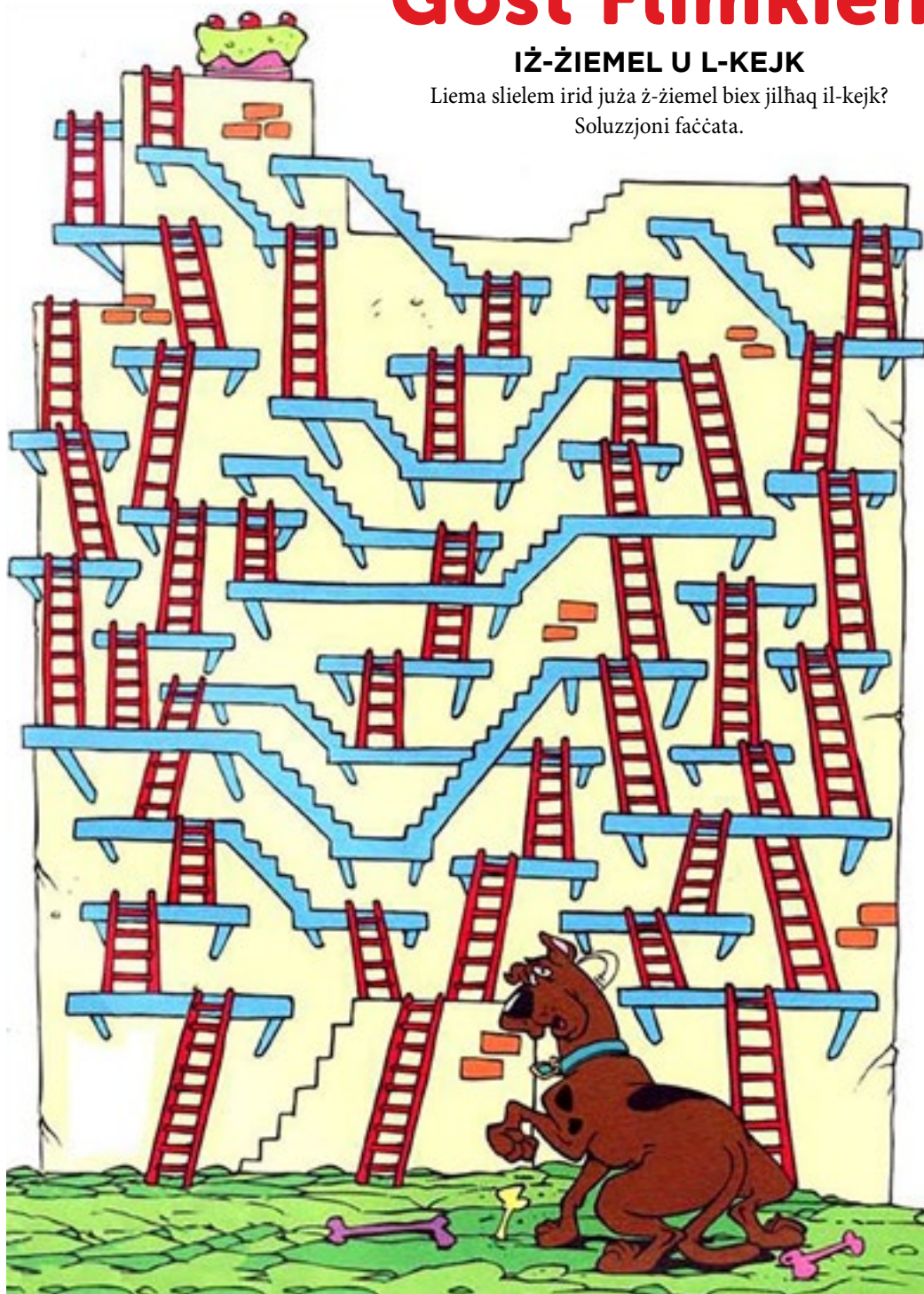
Ili ngħix ma' ommi f'dar mikrija (ta' qabel l-1995) aktar minn 30 sena konsekuttivi. Meta tiġi nieqsa ommi kif tapplika l-liġi? Jista' jsir ftehim bil-miktub mas-sid (fit-tul u quddiem nutar) biex nibqa' ngħix fid-dar? Jekk 'il quddiem niżżewwēg, x'jiġri? JHN

Tista' tibqa' residenti fid-dar diment li tikkwalifika għal means test, li bih bażikament jiġi vverifikat jekk għandekx biżżejjed mezzi biex tixtri post ieħor. Jekk iva, allura ma jkollukx għażla oħra hlief li tagħti l-post lura lis-sid. Dwar il-ftehim fit-tul, dan jista' jsir quddiem nutar diment li s-sid jaqbel ma' dan. F'każ ta' żwieġ (dejjem jekk tgħaddi mill-means test) inti biss ikkolluk dritt li tgħix fil-post. Il-mara jew it-tfal tiegħek ma jkollhomx dritt legali li jirrisjedu miegħek fil-post.

Gost Flimkien

IŻ-ŽIEMEL U L-KEJK

Liema sliem irid juża ż-żiemel biex jilhaq il-kejk?
Soluzzjoni faċċata.

KAPAĊI TAQRAHA KOLLHA?

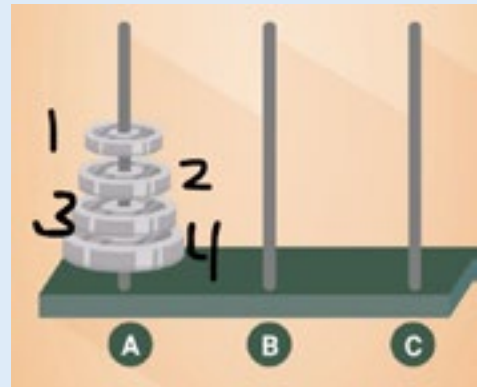
fi yuo cna raed tihs, yuo hvae a sgtrane mnid too. Cna yuo raed tihs? Olny smoe plepoe can. i cdnuolt blveiee taht I cluod aulacitly uesdnatnrd waht I was rdanieg. The phoanmneal pweor of the hmuon mnid, oocedrnig to a rscheearch at Cmaabrigde Uinervtisy, it dseno't mtaetr in waht oedr the lttteres in a wrod are, the olny iproamtnt tihng is taht the frsrit and lsat ltteer be in the rghit plcae. The rset can be a taotl mses and you can sitll raed it whotuit a pboerlm. Tihs is bauseae the huamn mnid deos not raed ervey lteter by istlef, but the wrod as a wlohe. Azanmig huh? yoeah and I awlyas tghuhot slpeling was ipmoranttl if you can raed tihs sahre it.

U JEKK TAQRA DIN SINJAL LI INT TASSEW ĠENJU

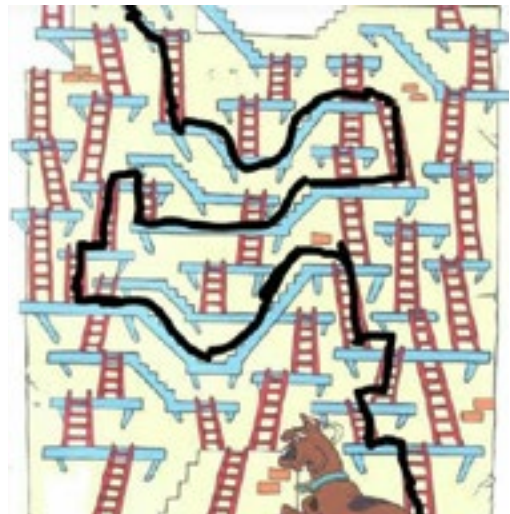
7H15 M3554G3
53RV35 7O PROV3
H0W OUR M1ND5 C4N
D0 4M4Z1NG 7H1NG5!
1MPR3551V3 7H1NG3!
1N 7H3 B3G1NN1NG
17 W45 H4RD BU7
YOUR M1ND IS
R34D1NG 17
4U70M471C4LLY
W17H 0U7 3V3N
7H1NK1NG 4B0U7 17,
B3 PROUD! ONLY
C3R741N P39PL3 C4N
R3AD 7H15.
PL3453 F0RW4RD 1F
U C4N R34D 7H15.

MILL-‘A’ SAĊ-‘Ċ’

Kapaċi tmexxi dawn ċrieki kollha minn torri A għal torri Ċ? Fil-process trid toqgħod attent li fl-ebda moment ma tpoġġi ċirku li jkun akbar minn ta' tahtu.

SOLUZZJONI GHAŻ-ŻIEMEL U L-KEJK

SOLUZZJONI GĦAL MILL-‘A’ SAĊ-‘Ċ’:

Poġġi ċirku 1 fit-torri B. Imbagħad poġġi ċirku 2 f'torri Ċ, u ċirku 1 f'torri Ċ ukoll (fuq ċirku 2). Issa oħroġ ċirku 3 minn torri A u dahhlu f'torri B, u erga' aqbad ċirku 1 u poġġih f'torri A. Aqbad ċirku 2 u dahhlu fit-torri B, u ċ-ċirku 1 erga' poġġih f'torri B. Aqbad ċirku 4 (li għadu fit-torri A) u dahhlu fit-torri Ċ, fil-qiegh. Iċ-ċirku 1 issa dahhlu fit-torri Ċ u ċ-ċirku 2 dahhlu fit-torri A. Wara dan tista' tpoġġi ċirku 1 fit-torri A, ċirku 3 fit-torri Ċ, ċirku 1 f'torri B, 2 f'torri Ċ, u fl-aħħar tista' tpoġġi ċirku 1 fit-torri Ċ.

The Merton Prayer

My Lord God,
I have no idea where I am going.
I do not see the road ahead of me.
I cannot know for certain where it will end.
Nor do I really know myself,
and the fact that I think I am following your will
does not mean that I am actually doing so.
But I believe that the desire to please you
does in fact please you.
And I hope I have that desire in all that I am doing.
I hope that I will never do anything
apart from that desire.
And I know that if I do this
you will lead me by the right road,
though I may know nothing about it.
Therefore I will trust you always
though I may seem to be lost
and in the shadow of death.
I will not fear,
for you are ever with me,
and you will never leave me
to face my perils alone.

Thomas Merton

Il-Vjolenza Domestika mhix mħabba imma kontroll abbużiv

Nistennew ftit ieħor...

FLIMKIEN ilu ma jitqassam fid-djar minn April li għadda. Ghalkemm ma kienx qed jiġi stampat, xorta waħda kien qed jittella' online fuq il-website ta' **newsbook** u l-website tad-djoċesi **maltadiocese.org**.

Il-Kunsill tal-Kulleġġ tal-Kappillani ddeċieda li minhabba s-sitwazzjoni incerta dwar il-pandemija, ikun aħjar jekk sa Diċembru li ġej il-magazin jibqa' jittella' online u ma jiġix stampat u mqassam fid-djar. Hekk jonqos kemm jista' jkun il-kuntatt fiżiku u tonqos il-possibbiltà ta' aktar tixrid.

Nittamaw li fix-xhur li ġejjin isehh titjib fis-sitwazzjoni li għaddejja minnha wkoll id-dinja kollha u nkunu nistgħu nerġġhu nibdew nistampawh u nqassmuh fid-djar Maltin.

Grazzi tas-sapport u l-inkuraġġiment tagħkom. Inhegġukom tkomplu ssegwu l-FLIMKIEN online fuq il-website ta' **newsbook** u l-website tad-djoċesi **maltadiocese.org**.

Qiegħdin niżviluppaw Karożza Elettrika Rivoluzzjonarja

creditreform.de

NINTRODUĊU **ESTREAMER ONE**

Int tara batterija.
JIEN NARA OPPORTUNITÀ

INVESTI FL-IKTAR HAĠA LI QIEGĦDA FUQ FOMM KULHADD BĦALISSA!

Investi b'ammont minimu ta' €3,000
Bond marbut mal-ħarsien tal-ambjent b'rendiment ta' 4.5%*

*E-Stream Energy GmbH & Co KG qiegħda tniedi bond ta' €8,000,000 4.5% E-Stream Energy (2019-2029) marbut mal-ħarsien tal-ambjent. Il-garanzija pprovduta minn Timberland Securities Investment plc mhux garantit. Ir-rendiment jifhallas fi Frar u Awwissu b'ammont minimu ta' €3,000.

E-Stream Energy GmbH & Co KG (inkorporata fil-Ġermanja bl-uffiċċju reġistrat fi Wilhelmshofallee 83,47800 Krefeld, il-Ġermanja) hija l-emittent ta' bond mhux subordinat mahruġ skont it-termini ta' Prospett Bażiku datat 19 Novembru 2019, u approvat mir-regulator finanzażju ta' Liechtenstein skont ir-regolamentazzjoni fuq il-prospetti u t-Termini Finali rilevanti (minn issa msejha "Prospett"). Il-Garanti huwa Timberland Securities Investment plc, inkorporat f'Malta bl-uffiċċju reġistrat f'171, Old Bakery Street, Valletta, li jipprovi garanzija inkondizzjonata, irrevokabbli u mhux garantit lill-Bond. Id-distributur appuntat tal-4.5% E-Stream Energy bond f'Malta huwa Timberland Invest Ltd (bl-uffiċċju tan-negożju li jinsab f'Aragon Business Centre, Dragonara Road, St Julian's, STJ 3140), li hija entità regolata awtorizzata mill-MFSA, dejjem skont l-Att tal-Investment Services, 1994. Investituri prospettivi għandhom jinnutaw li l-bond ma jistax jissarrat qabel id-data tal-maturità. Kif ukoll, jekk se tinvesti f'dan il-bond, mhux se jkollok aċċess għal flus qabel id-data tal-maturità. Madankollu, inti tista' tittrasferixxi, jew tbigh, il-bond tiegħek, dejjem skont it-termini tal-Prospett datat 19 Novembru 2019. Il-valur tal-investimenti tiegħek jista' jitlejta' kif ukoll jinżel, u tista' tiffle xi parti jew l-ammont kollu li inti tkun investejt. Il-prestazzjoni tal-imghoddi mhix neċessarjament indikattiva tal-prestazzjoni tal-futur. Investituri prospettivi huma mhegħa biex jiksibu parir xieraq u addattat qabel ma jinvestu, kif ukoll biex jaqraw il-Prospett, partikularment ir-'Risk Factors' li jinsabu fih. Kopja tal-prospett tista' tinkiseb b'xejn, dejjem matul il-hin normali tan-negożju, mill-uffiċċini ta' Timberland Invest Limited, jew inkella mill-uffiċċju tan-negożju ta' John Degiorgio, l-aġent marbut ta' Timberland Invest Ltd li jinsab f'10, Triq ta' Xleġli, Il-Gudja GDU1801 jew mis-sit elettroniku <http://www.estream-bonds.com>. Dan ir-riklam huwa approvat minn Timberland Invest Ltd. L-evalwazzjoni tas-solvibbiltà mahruġa minn Creditreform ("CR") hija opinjoni indipendenti tas-solvibbiltà ta' entità jew debitor, jew b'mod ġenerali jew fir-rigward ta' obbligu finanzażju speċifiku. L-istimi ta' CR huma dikjarazzjonijiet ta' opinjoni rigward ir-riskju tal-kreditu (jew is-solvibbiltà) u mhux dikjarazzjonijiet tal-fatt. CR mhijiex aġenzija regolata tal-klassifikazzjoni tal-kreditu kif definita mir-Regolazzjoni (EU) 462/2013 tal-Parlament Ewropow.

John Degiorgio huwa reġistrat mal-MFSA bħala l-aġent marbut ta' Timberland Invest Ltd għall-provediment tas-servizz ta' twassil u trasmissjoni ta' ordnijiet fir-rigward ta' titoli trasferibbli.

Ċempel lil John Degiorgio fuq 9942 7746

Email: John.Degiorgio@timberland-finance.com

E-STREAM
ENERGY

TIMBERLAND
Invest Ltd.

📍 Aragon House Business Centre, Dragonara Road, St Julian's STJ 3140

☎ +356 2090 8100 ✉ info@estream-energy.com 🌐 www.estream-bonds.com